

Könyvajánló

Szabó Magda: Az ajtó

„Egy alkalommal, amikor a holland királyi pár Budapestre látogatott, a protokoll szervezője feltette a kötelező kérdést, hogy hova szeretnének ellátogatni Budapesten magánemberként. A kívánság az volt, hogy azt az épületet szeretnék látni, ahol Szabó Magda regénvének, Az ajtónak főhőse, Szeredás Emerenc lakott. A királynő elmondta, hogy azért jöttek hazánkba, mert kíváncsiak voltak arra az országra, amely egy ilyen csodálatos embert teremtett, mint Emerenc. A kérdés, amit feltettem magamnak, így hangzott: mi köze a holland királyi párnak Emerenchez, és miért futott be ez a regény ilyen hatalmas nemzetközi pályát? A válaszom pedig az, hogy ez egy őstörténet, Emerenc ősalak.”

A fenti idézet Bereményi Gézától származik, aki Az ajtó című regényt színpadra állította. Valóban, a bejárónő „zárt ajtaja” utat talált a külföldi olvasókhoz is, nem véletlenül fordították le 34 nyelvre és nyerte el a legjobb női írónak járó francia Femina-díjat 2003-ban.

Ez a könyv mélyen felkavart engem. Az író nő valós történetet mesél el, saját maga és háztartási alkalmazottja közös történetét. Egyfajta gyónásnak lehetünk részesei, melynek végén nem vár az áhított feloldozás.

Főhőse egy idős vidéki asszony, aki a szomszédos épület házfelügyelője, és aki e munkája mellett takarítást, és egyéb házimunkát vállal a környék lakóinál. Nem akárkinél természetesen csak akiket erre méltónak talál, így a próbaidő nem órá, hanem a háziakra vonatkozik. Miután Szabó Magda és férje, Szobotka Tibor megfelelnek elvárásainak, bevonja őket védenicei közé. A háziak lépten nyomon titkokba botlanak az öregasszony körül, s a regényben sorra nyílnak fel Emerenc életének különös ajtói.

Emerenc lenyűgöző személyiség. Folyton gürcöl, súrol, havat söpör, segít az éhezőkön, elveszett gyerekeket és kóbor állatokat gyűjt, de mindvégig szenved kolosszális magányától, mert nem akar másokat zavarni. A házvezetőnő és a ház asszonyának kapcsolata viharos, a sírást kiabálás követi, a harag a barátság ügyetlen, ám őszinte megnyilatkozása. Egy kicsit baráti, egy kicsit anya-gyerek kapcsolat, de mindenképpen fölkaparó, megrendítő, igazságra kényszerítő. Emerenc lelkének ajtaja lassan nyílik ki előttünk.

Viselkedésének furcsaságaival az író nő fölébreszti az olvasó kíváncsiságát, majd a múlt különféle formában történő fölidézésével az okokat is föltárja; s az elharapott szavak, félmondatok, kétértelmű, homályos célzások később nyerik el valóságos értelmüket. Fokozatosan tágul ki Emerenc életének ismerete, furcsa viselkedésének okai lassan bontakoznak ki. Sok tapasztalat és szenvedés érlelte olyanná, amilyen. Az író nő az egyetlen, aki előtt valaha is feltárult az ajtó, mely mögött Emerenc védte magányát és tehetetlen nyomorúságát.

Az ajtó több mindent szimbolizálhat. Magát a fizikai ajtót, amely elválasztja Emerenc saját kis életét és lakását a külvilágtól, azt az ajtót, amelyen soha senkit nem engedett át az ismerősei közül... egyetlenegy kivétellel.

De szimbolizálhatja a szívekben létrejött ajtót, mely gátolja a szeretet szabad áramlását, s amely a szemünk láttára nyílik meg a könyv sorait olvasva, ahogy megnyitja a szeretete / bizalma ajtaját a regény két főhőse.

Elgondolkodtató kérdések fogalmazódnak meg bennünk a történet során. Milyen az őszinte szeretet és bizalom? Meddig mehet el egy barátságban az ember? Mit tehet / tegyen egy barát, ha szembetalálja magát a tudatosan vállalt halál kérdésével? Bízson a másikban és hagyja döntését beteljesülni, vagy saját döntésével írja felül mindezt és mentse meg a másikat? Helyre lehet hozni egy hibát, egy gyenge pillanatban hozott döntést, amikor más fontosabb volt, mint annak a személynek az érzései, aki a legjobban a hírnevére és tisztaságára ügyelt egész életében?

Mindenki döntsön szíve szerint. Nyissuk ki a saját ajtónkat, engedjük be mások szeretetét, és mi is engedjük áramolni a sajátunkat! De mindig legyünk tudatában annak a gondolatnak, amit Szabó Magda fogalmazott meg ebben a fájdalmasan szép regényben:

„A szeretet kötelezettség, tulajdonképpen veszedelmes és kockázatos szenvedély”

A kilincs a mi kezünkben van...

Jó olvasást kívánok!

Benkéné Szabó Andrea

könyvtáros